

В.В. Фостяк, аспірант
Львівського інституту банківської справи
Університету банківської справи НБУ

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМ КАПІТАЛОМ

Головна передумова стабільного функціонування банківської системи будь-якої країни – формування якісної ресурсної бази комерційних банків, складовою частиною якої є капітал банку, який виступає основою платоспроможності банку, та ключовою складовою ефективної діяльності.

Недостатність капіталу у вітчизняній банківській системі є одним з основних чинників, який стримує розвиток фінансово-кредитного сектора в процесі виконання ним превенційної функції, що спрямована на запобігання ризику діяльності банку. У багатьох банках України існує проблема збільшення власного капіталу, оскільки його обсяг значно нижчий, ніж в інших країнах. Наприклад, у країнах-сусідах: порівняно з Росією – у 9,4 раза, з Польщею – у 4,6 раза. Саме тому актуальним буде порівняння управління банківським капіталом у Польщі та Росії, оскільки вони найближчі за географічним розташуванням та є партнерами у фінансово-економічних відносинах з Україною.

Капіталізація російських банків на сьогоднішній день складає 80 млрд. євро, водночас у США (в перерахунку) цей показник дорівнює 496 млрд. євро, а у Франції – 390 млрд. євро, у Німеччині – 354 млрд. євро, у Великобританії – 350 млрд. євро, в Іспанії – 210 млрд. євро, у Нідерландах – 112 млрд. євро, у Швейцарії – 100 млрд. євро.

Власні кошти (капітал) діючих кредитних організацій на 01.01.2009 досягли 3811,1 млрд. руб. Темп приросту капіталу в 2008 р. порівняно з 2007 р. знизився. Це обумовлено наданням в кінці року субординованих кредитів окремим великим банкам, а також співвідношенням капіталу та активів банківського сектора – з 13,3 до 13,6 % відповідно.

За 2008 р. показник достатності капіталу у банківському секторі зріс із 15,5 до 16,8 %. Частка капіталізації банків у ВВП Росії становить 10 %, у США – 7 %, у Нідерландах – 19 %, в Іспанії – 20 %, у Великобританії – 26 %, в Австрії – 27 %, у Швейцарії – 31 %. Криза негативно відбилася на динаміці показників достатності капіталу

кредитних організацій, який знизився з 15,5 % на 01.01.2008 до 14,5 % на 01.10.2008.

Усвідомлюючи надзвичайну важливість збільшення власного капіталу банків, Банк Росії в межах наданих йому повноважень прагнутиме створити сприятливі умови для такого збільшення. При цьому створення таких умов має супроводжуватися конкретизацією вимог до якості капіталу, що залучається кредитними організаціями, а також вимог, які дозволяють оцінювати ефективність діяльності кредитних організацій.

У банківському секторі Польщі власні кошти збільшилися на 15,1 % – з 77,6 млрд. злотих наприкінці минулого року до 89,3 млрд. злотих у 2009 р. Коефіцієнт достатності капіталу в банківському секторі в кінці серпня 2009 р. становив 13,1 %, а в кінці минулого року склав 11,2 %. Водночас тільки 25 банків (2 комерційних і 23 кооперативів) мали коефіцієнт кредитоспроможності на рівні нижче 10 %, а їхня сукупна ринкова частка в активах сектора склала 1,9 %. Враховуючи вищезазначене, на наш погляд, можна зробити висновок про те, що необхідно зміцнити капітальну базу польського банківського сектора, що в свою чергу покращить показник достатності капіталу. Як наслідок, підвищиться стійкість банківського сектора, в тому числі здатність до поглинання потенційних втрат та збільшення потенціалу розвитку кредитування.

Проблема достатності власних коштів банку полягає, з одного боку, у бухгалтерських розрахунках. Після девальвації валют Польщі та Росії, зокрема і в Україні, вартість капіталу, який формувався в національних грошах, залишилася такою ж, як і до кризи. З другого боку, центральні банки країн вимагають підтримувати співвідношення регулятивного капіталу до зважених на ризиковість кредитів на рівні, встановленому законодавством. Тому, щоб дотриматися цього нормативу, довелося додавати капітал.

Аналізуючи світовий досвід управління банківським капіталом, необхідно відзначити широкий спектр стимулюючих важелів нарощування банківського капіталу шляхом збільшення статутного фонду й нарощування прибутковості, що дуже важливо для українських банків. Проте цей процес залишається несистематизованим у банківській системі України, тому що такі важелі задіяні ще недостатньо. Щоб прискорити капіталізацію банків, як цього вимагає сучасна ситуація й державні антикризові програми, слід створити комплексну систему стимулювання нарощування банківського капіталу та його управління із залученням усіх чинників як на макро-, так і мікрорівнях, враховуючи зарубіжний досвід.